

Geertje Dekkers, *Waanwijze lasterbende. De geboorte van de wetenschap in acht ruzies* (Houten: Uitgeverij Unieboek/Het Spectrum, 2018) 208 pp., ill., index, ISBN 9789000357468. € 19,90.

Dit is een heel knap gecomponeerd en bijzonder lezenswaardig boek. De wetenschapsjournaliste Geertje Dekkers, die ooit op een wetenschapshistorische scriptie is afgestudeerd, heeft de toen opgedane liefde voor het vak wetenschapsgeschiedenis nu vormgegeven in een boek over de Nederlandse wetenschapsontwikkeling in de zeventiende en vroege achttiende eeuw. In acht casussen – ruzies noemt Dekkers het zelf – behandelt ze uiteenlopende natuurwetenschappelijk thema's die toen in het brandpunt van de aandacht stonden. Dat doet ze in een schrijfstijl die bewondering afdwingt. Haar journalistieke ervaring paart Dekkers echter aan een goede kennis van zaken. Elke 'ruzie' die ze behandelt, wordt uitgewerkt op basis van een grondige documentatie, maar wordt tevens gekoppeld aan bredere thema's en verworven wetenschapshistorische inzichten. Op deze manier komen discussies aan de orde over het Copernicanisme, wetenschappelijke twijfel, de transformatie van de wiskunde, het atheïsme, de relatie tussen boeken-geleerdheid en praktische kennis, tussen waarneming en theorievorming, en dergelijke. In dit kader komen diverse bekende – merendeels in de Republiek werkzame – geleerden en onderzoekers aan de orde, zoals Simon Stevin, Josephus Justus Scaliger, René Descartes, Antoni van Leeuwenhoek of Willem Jacob 's Gravesande, maar ook personen die slechts in kleinere kring naamsbekendheid genieten, zoals de Haagse rekenmeester Jan Jansz de Lange, de thee-dokter Cornelis Bontekoe, de uitgever-journalist Pieter Rabus of de Haarlemse apotheker Jan Trioen. Ieder

hoofdstuk in Dekkers *Waanwijze lasterbende* laat zich heel goed afzonderlijk lezen, al zorgt Dekkers er wel voor dat – waar zinvol – naar andere hoofdstukken wordt door- of terugverwezen.

In een afsluitend nawoord 'Over wat bleef en wat veranderde' resumeert Dekkers zelf het bijzondere van de door haar beschreven periode in de wetenschapsontwikkeling: sinds het begin van de zeventiende eeuw was enerzijds het gezag van de klassieke enorm afgekald en was men in algemene zin heel anders naar de natuur gaan kijken. Daarbij waren het experiment, de waarneming en de wiskunde integrale onderdelen van natuurstudie geworden. Maar anderzijds was er ook het nodige bij het oude gebleven, zo was bijvoorbeeld de rol van magisch denken nog lang niet uitgespeeld en bleef het Christendom nog lang een bron van inspiratie voor natuuronderzoek.

Kortom, in dit boek maakt Dekkers prachtig zichtbaar hoezeer wetenschap mensenwerk is en dat interne wetenschappelijke factoren en externe maatschappelijke invloeden daarbij een rol spelen. Bovendien wordt mooi geïllustreerd dat wetenschappelijke discussies soms tot op het scherpst van de snede worden uitgevochten. Het boek is een aanrader voor iedereen die zich interesseert voor de vroegmoderne wetenschap. En hoewel het boek is geschreven voor een algemeen publiek, zal menige professionele wetenschapshistoricus juist door de grondige documentatie in het notenapparaat in dit boek het nodige van zijn of haar gading kunnen vinden. Zelf zie ik uit naar een vervolg, want Dekkers heeft in mijn ogen met de hier gepresenteerde hoofdstukken echt pareltjes geschreven. Het zou jammer zijn als het hierbij blijft.

Huib Zuidervaart – Huygens ING